Meerdere talen binnen een interactie

Papiaments is 'es style di alles mag'

Jennifer Fun (r.) tijdens de presentatie van haar scriptie

ORANJESTAD — Ze spreekt zelf Nederlands, Papiaments, Engels, Spaans en Mandarijn en is geïntrigeerd door talen. De Arubaanse Jennifer Fun presenteerde deze week haar masterscriptie over codewisseling in het Papiaments in de bibliotheek van Oranjestad.

door onze verslaggever
Leanne van Spronsen

Fun groeide op Aruba op en verhuisde naar Nederland voor haar studie. Daar behaalde zij een bachelor in Oriëntaalse talen en communicatie, waarbij haar hoofdvak Mandarijn was. Daarna deed zij een master Interculturele communicatie, waar zij eerst de pre-master Nederlandse taal en cultuur deed. Voor haar masterscriptie koos zij een onderwerp dat letterlijk dichtbij huis is: codewisseling binnen het Papiaments.

Veel wisseling

"Het is een brede master die ik volg. Je kunt afstuderen op een taalstudie, maar ook bijvoorbeeld op reclameborden in verschillende culturen. Toevallig las ik een studie over *codeswitching* en dat was voor mij heel herkenbaar en het paste ook goed binnen het interculturele karakter van de master." Codewisseling betekent dat men binnen één interactie verschillende keren van taal wisselt. Fun gaf haar scriptie dan ook als titel 'Es style di alles mag', waarin Spaans, Engels, Nederlands en Papiaments elkaar afwisselen. Ze onderzocht hoe het komt dat er in het Papiaments heel veel gewisseld wordt en waarom.

Creools

De voornaamste reden is dat het Papiaments een creooltaal is, gecreëerd door sprekers van verschillende talen, die vaak naast de officiële taal functioneert als moedertaal. Vaak worden losse woorden uit de tweede taal toegevoegd in een uiting in de dominante (eerste) taal, schrijft Fun. "Dat gebeurt vaak onbewust door wat de norm is op dat moment, bijvoorbeeld modern taalgebruik onder jongeren, maar ook om de andere taal aan te vullen." Papiaments werd in 2003 officieel de tweede taal van Aruba, naast het Nederlands. Fun ontdekte op basis van cijfers van het Centraal Bureau Statistiek (CBS) dat 78,9 procent van de bevolking tweetalig is en 70,7 procent meertalig. Dat zou kunnen verklaren waarom er zoveel codewisseling plaatsvindt in het Papiaments.

Experiment

Naast het bestuderen van hoe Arubanen reageren op internet - Fun onderzocht reacties op Facebookpagina's, Youtube-kanalen en nieuwssite 24ora.com - voerde de studente ook een experiment uit. Daarbij plaatste zij in zes besloten groepen twee plaatjes zonder tekst en vroeg mensen uit haar netwerk om een reactie achter te laten. Ze gebruikte daarbij ook netwerken van vrienden en plaatste de instructies twee keer in het Engels, twee keer in het Nederlands en twee keer in het Papiaments. De onderwerpen van de plaatjes waren Gemeenschap, Familie, Onderwijs, Religie, Entertainment en Politiek.

Geen 'thuistaal'

Opvallend was dat de onderwerpen Familie en Onderwijs de meeste reacties opleverden en dat juist deze reacties grotendeels in het Papiaments waren geschreven. "Papiaments wordt als het meest persoonlijk ervaren, voelt natuurlijk en is ook de taal van de onderzoeker", voert Fun als mogelijk oorzaak aan. Daarmee is het niet per definitie een 'taal voor thuis', vindt zij. "Het wordt ook in de politiek gebruikt en op de radio, dus dat is zeker niet het geval."

Engels

Van alle reacties was 55,2 procent in het Engels, wat Fun persoonlijk opvallend vond. "Ik was daar niet naar op zoek, maar het was wel bijzonder. Ik heb dat niet verder onderzocht, maar ik denk dat het komt doordat vooral jongeren in de Facebookgroep zaten." Ook lieten veel mensen een reactie achter van slechts één woord en achteraf vindt Fun dat ze had moeten zeggen dat de reactie wel een volledige zin moest zijn. "Maar dan is wel de spontaniteit er af." Vooral jongeren mixten het Papiaments meestal met Engels, ouderen vaker met Spaans en Nederlands.

Vervolgonderzoek

De uitkomst van het onderzoek bevestigt de stelling die Fun van tevoren had bedacht. "Ik wist uit eigen ervaring natuurlijk dat er van code gewisseld wordt in het Papiaments, maar het was nooit wetenschappelijk uitgezocht." Er zijn nog genoeg vragen overgebleven voor vervolgonderzoek. "Ik heb daar nog geen concrete plannen voor, maar zou het erg leuk vinden om op Aruba bijvoorbeeld de master Papiaments te volgen om echt kennis op te doen over de taal en dan verder onderzoek te doen."